

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Milana Procházky a soudců JUDr. Petra Polácha a Mgr. Petra Sedláka v právní věci žalobce **Herba Vitalis s.r.o.**, se sídlem Praha 1, Žitná 45/1656, zast. Mgr. Petrem Břečkou, advokátem, se sídlem Jihlava, Fritzova 2, proti žalovanému **Celní úřad Žďár nad Sázavou**, se sídlem Žďár nad Sázavou, Komenského 1786, o žalobě o ochraně před nezákonným zásahem pokynem nebo donucením správního orgánu

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

[1] Žalobou, podanou ke Krajskému soudu v Brně dne 22.8.2011, se žalobce v rámci ochrany před nezákonným zásahem žalovaného domáhal vydání rozhodnutí, kterým by soud zakázal žalovanému donucovat žalobce nezákonným pokynem k poskytování součinnosti při takovém šetření a takové kontrolní činnosti žalovaného, která směřuje k doplňkům stravy Herba Vitalis®, vyráběným žalobcem v souladu se zněním § 67 odst. 4 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ze zdaněného lihu a které nejsou lihovinami, ani ostatními alkoholickými nápoji.

II. Obsah žaloby

[2] Žalobce ve své žalobě uvedl, že dne 29.7.2011 obdržel výzvu žalovaného ze dne 28.7.2011, č.j. 11421/2011-016400-024, jejímž prostřednictvím vyzval žalovaný žalobce k poskytnutí součinnosti dle ustanovení § 41 zákona o spotřebních daních. Žalobce dále uvedl, že nebrojí proti institutu „poskytnutí potřebné součinnosti“ a proti institutu „místního šetření“ jako takovému, ale proti úmyslu a účelu nezákonného použití těchto postupů. Dle žalobce žalovaný v rozporu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 označuje výrobky žalobce jako „lihoviny“, případně jako „alkoholické nápoje“, čímž znemožňuje žalobci uplatnit jeho práva plynoucí z evropských právních norem a ustanovení § 71 zákona o spotřebních daních, ačkoliv účelem použití výrobků žalobce není konzumace alkoholu. Žalobce svým zásahem v souvislosti s předmětem kontroly a šetření porušuje práva žalobce zaručená čl. 2 odst. 3 a 4 zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy ČR a zároveň poškozují žalobce na jeho právech svobodně nakládat se svými výrobky.

[3] Žalovaný dle žalobce protiprávně zneužívá institut § 41 zákona o spotřebních daních a oprávnění realizace místního šetření ke kontrole doplňku stravy, které žalobce neoprávněně řadí mezi alkoholické či lihové nápoje, zároveň žalovaný upírá žalobci právo ze zákona uplatnit u lihu použitého v doplňcích stravy osvobození od daně nebo právo nakoupit líh s daní a svobodně nakládat se svými výrobky bez toho, že bude opakovaně donucován nezákonnými zásahy žalovaného k tomu, co mu zákon neukládá jako povinnost.

III. Vyjádření žalovaného

[4] Žalovaný se k žalobě vyjádřil podáním, doručeným zdejšímu soudu dne 14.12.2011, ve kterém uvedl, že žalobce setrval na svých právních názorech vyjádřených i v dřívějších podáních žalobce, o nichž bylo opakovaně rozhodováno správními soudy. Žalovaný poukázal na to, že v předcházejících rozhodnutích neshledaly správní soudy jeho postup nezákonným, a proto ani jeho současné jednání nemůže být samo o sobě považované za nezákonné. Žalovaný dále konstatoval, že žalobci byly uloženy pouze povinnosti vážící se k právům, která žalovanému náleží ze zákona. Tím, že žalovaný upozornil žalobce, v který konkrétní den a hodinu hodlá využít svých zákonných oprávnění, neuložil žalobci žádné další povinnosti.

[5] Dle žalovaného je samotný petit žaloby výrazem nepochopení podstaty a smyslu dotčených ustanovení, která umožňují žalovanému zejména zjistit skutkový stav věci. Představa žalobce, že by mohl výrobce sám určovat, zda jsou naplněna definovaná kritéria, při jejichž naplnění bude správci daně umožněno vykonávat zákonná oprávnění, je mylná. Dle žalovaného by mohlo k nezákonnému zásahu plynoucímu z výzvy k poskytnutí součinnosti dojít teprve při samotném výkonu těchto oprávnění, ke kterému však nedošlo. Žalobce tak brojí proti něčemu, co by mohlo dle názoru žalobce nastat v budoucnu a co dle přesvědčení žalobce nastane.

IV. Posouzení věci krajským soudem

[6] Poté, co soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky aktivní i pasivní legitimace podle § 82 a § 83 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů („s.ř.s.“) a dodržena lhůta po podání žaloby § 84 s.ř.s., rozhodl soud o žalobě, aniž

nařizoval jednání, za podmínek vyplývajících z ustanovení § 51 odst. 1 s.ř.s., poté, kdy účastníci řízení s tímto postupem vyslovili souhlas.

[7] Soud o žalobě rozhodoval s ohledem na rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, který v usnesení ze dne 16.12.2008 v právní věci sp. zn. 8 Aps 6/2007 uvedl, že „...posouzení, zda úkon správního orgánu může být pojmově nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením ve smyslu § 82 s.ř.s., je otázkou důvodnosti žaloby (součástí rozhodnutí ve věci samé), nikoli otázkou existence podmínek řízení dle § 46 odst. 1 písm. a) s.ř.s....“.

[8] Prostřednictvím ustanovení § 82 a násl. s.ř.s. se nelze úspěšně domáhat ochrany před jakýmkoli aktem správního orgánu (který není rozhodnutím), nýbrž pouze před takovým, který, jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 3. 2005 v právní věci sp. zn. 2 Aps 1/2005, publikovaném pod č. 603/2005 Sb. NSS, kumulativně splňuje následující podmínky:

[9] Žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením (tj. „zásahem“ správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), který byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž „zásah“ v širším smyslu nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování „zásahu“ (6. podmínka).

[10] Podle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 3.6.2004, č.j. 2 Afs 17/2003-54 3 „Soudní řád správní zavedl ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu jako nový institut ochrany před nezákonným jednáním správního orgánu. Definici zásahu zákon neobsahuje, zásah vymezuje velmi obecně a široce. Přesná definice ani není možná, protože pod pojem zásahu spadá velké množství faktických činností správních orgánů, ke kterým jsou různými zákony oprávněny. Jde o úkony neformální, pro které mohou a nemusí být stanovena pravidla, např. faktické pokyny (typicky v dopravě), bezprostřední zásahy (při ohrožení, při demonstraci, příkazy ke zjednání nápravy), zajišťovací úkony atd.; tedy obecně úkony, které nejsou činěny formou rozhodnutí, ale přesto jsou závazné pro osoby vůči nimž směřují, a ty jsou povinny na jejich základě něco konat, nějaké činnosti se zdržet nebo nějaké jednání strpět, a to na základě jak písemného, tak i faktického (ústního či jinak vyjádřeného) pokynu či příkazu. Kromě neformálnosti samotného zásahu je neformální i donucení v případě nerespektování pokynu či příkazu (když ovšem i donucení je zahrnuto pod legislativní zkratku „zásah“).“

[11] S ohledem na to, že žaloba byla podána v souvislosti s výzvou žalovaného k poskytnutí součinnosti a žalobce se domáhá zákazu donucování žalobce nezákonnými pokyny k poskytování součinnosti v souvislosti s doplňky stravy Herba Vitalis®, vyráběnými žalobcem dle jeho tvrzení v souladu se zněním § 67 odst. 4 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ze zdaněného lihu a které nejsou lihovinami, ani ostatními alkoholickými nápoji, podrobil soud zkoumání, zda úkony žalovaného v této rovině nejsou nezákonným zásahem vůči žalobci. Dřívější judikatura Nejvyššího správního soudu např. ve věci č. j. 1 Aps 1/2008-59 totiž dovodila, že „(z)ákladním předpokladem pro provedení místního šetření je existence souvislosti s určitým konkrétním daňovým řízením, v případě místního šetření se při překročení zákonných mezí, tj. i v případě provádění místního šetření bez souvislosti s konkrétním daňovým řízením, může jednat o nezákonný zásah.“ ve smyslu ustanovení § 82 s.ř.s.

[12] Hodnocením místního šetření za podmínek ustanovení § 41 zákona o spotřebních daních se s ohledem na uvedený rozsudek zabýval Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne 22.7.2011, č.j. 5 Aps 3/2011-201, když uvedl, že v souvislosti s rozsudkem NSS č.j. 1 Aps 1/2008-59 „lze odkázat na další judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 12. 2009, č. j. 7 Afs 36/2008-134, v němž se konstatuje, že „(m)ístní šetření podle § 15 daňového řádu není zákonem blíže definováno a jedná se o institut zařazený v obecných ustanoveních, tudíž použitelný v jakékoliv fázi řízení. Místní šetření může být úkonem samostatným i úkonem prováděným např. v rámci daňové kontroly. Stejně tak se může jednat o šetření spočívající v ojedinelém úkonu, či se může skládat z více úkonů a jeho výsledek může být podchycen v jednom či více protokolech; omezením je jen, aby jím nebyla nahrazována daňová kontrola tam, kde se rozsah zjišťování z jeho mezí vymyká“. Charakterem místního šetření se zabýval Nejvyšší správní soud např. již i ve svém rozsudku ze dne 27. 7. 2005, č. j. 1 Afs 70/2004 - 80, v němž vyslovil, že „(c)ílem místního šetření je získávání předběžných informací, jež by bylo možné poté využít v daňovém řízení ke stanovení daně. Informace takto získané jsou informacemi podkladovými, přičemž prostředkem sloužícím k tomu, aby správce daně zjistil a prověřil řádně daňový základ, je daňová kontrola, která umožňuje zjištění rozhodných skutečností při zachování práv daňového subjektu.“

V projednávané věci je souvislost s konkrétní (byť tato nebyla postavena najisto) daňovou povinností zcela zjevná. Podle ust. § 101 odst. 1 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních předmětem daně jsou tabákové výrobky; tabákovými výrobky se dle odst. 2 cit. ustanovení rozumí cigarety, doutníky, cigarillos a tabák ke kouření. Skutečnost, zda se jedná o tabák ke kouření či nikoli byla předmětem místního šetření. Právě tato skutečnost byla rozhodná pro závěr o tom, zda u žalobce daňová povinnost existuje či nikoli.“

[13] Oproti situaci v citovaném rozhodnutí ve věci sp. zn. 5 Aps 3/2011 byla výzva žalovaného vydána již za účinnosti zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, který místní šetření výslovně zahrnul mezi instituty tzv. vyhledávací činnosti, v jejímž rámci správce daně a) ověřuje úplnost evidence či registrace daňových subjektů, b) zjišťuje údaje týkající se příjmů, majetkových poměrů a dalších skutečností rozhodných pro správné zjištění, stanovení a placení daně, c) shromažďuje a zpracovává informace a využívá informační systémy v rozsahu podle § 9 odst. 3, d) opatřuje nezbytná vysvětlení, e) provádí místní šetření (ust. § 78 odst. 3 d.ř.). Vyhledávací činnost je definována ustanovením § 73 odst. 1 d.ř. tak, že správce daně vyhledává důkazní prostředky a daňové subjekty a zjišťuje plnění jejich povinností při správě daní před zahájením řízení i v jeho průběhu.

[14] Podle ustanovení § 41 odst. 3 zákona o spotřebních daních je kterýkoliv celní úřad oprávněn vstupovat do každé provozní budovy, místnosti nebo místa, kde jsou vyráběny, zpracovávány nebo skladovány vybrané výrobky. Celní úřad je oprávněn vstupovat do prostor, o kterých je známo nebo se dá důvodně předpokládat, že se v nich vybrané výrobky vyrábějí, zpracovávají nebo skladují. Toto právo má také, jde-li o byt, který je užíván pro účely podnikání.

[15] S ohledem na uvedené posoudil soud úkon žalovaného, tedy výzvu ze dne 28.7.2011, následovně. Zcela určitě byl učiněn úkon žalovaného ve vztahu k žalobci. Primární posouzení soudu tak směřuje do otázky, zda takový úkon byl nezákonným a zda jím byl žalobce přímo zkrácen na svých právech.

[16] Již na první z těchto otázek soud odpovídá negativně. S ohledem na zahrnutí místního šetření pod vyhledávací činnost, kterou je správce daně oprávněn realizovat i před zahájením řízení, nemůže být výzva žalobci k poskytnutí součinnosti mimo jiné při provedení místního šetření nezákonným úkonem, neboť správce daně, celní úřad, toliko realizuje svoje oprávnění vyplývající ze zákona o spotřebních daních a z daňového řádu. Samotná výzva nejeví znaky excesu při výkonu státní moci, když směřuje k zjištění skutečností pro správné zjištění a vyměření spotřební daně, které je dlouhodobě základem sporu mezi žalobcem a žalovaným.

[17] Jakkoliv by v souvislosti s účinností daňového řádu postačovalo pro zákonnost tohoto úkonu žalovaného konstatování, že je proveden v rámci vyhledávací činnosti, má soud za to, že v souzené věci je zjevná i přímá příčinná souvislost s daňovým řízením, a to v souvislosti se stanovením daně z lihu. Sporné otázky zdanění vybraných výrobků žalobcem našly svůj odraz i v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 8 Afs 2/2010. V souzené věci je pak i z petitu žaloby a jejího celkového obsahu zřejmé, že žalobce se snaží vyloučit kroky žalovaného, které by v konečném důsledku mohly vést k jinému zdanění jím vyráběných výrobků, než jaké považuje žalobce za správné. Z celé žaloby je totiž zřejmé, že základním sporem mezi žalobcem a žalovaným je, zda mají být výrobky žalobce zdaněny jako alkoholické či lihové nápoje, nebo jako doplňky strany s obsahem lihu. I z obsahu samotné žaloby je tak patrné, že kroky žalovaného jsou v příčinné souvislosti se stanovením daně, což však neznamená, že daň bude žalobci skutečně nakonec stanovena.

[18] Taktéž nemá soud za prokázané, že by byl tímto úkonem žalobce přímo zkrácen na svých právech. Přímá vazba výzvy žalovaného a zkrácení práv žalobce nevyplývá ani ze samotné žaloby. Žalobce nijak nedokládá ani blíže neobjasňuje, čím je v souvislosti s poskytováním součinnosti žalovanému poškozen na právu svobodně nakládat se svými výrobky, či případně čím je mu v této souvislosti upíráno právo osvobození od daně. Úkony žalovaného dosud není žádným způsobem zasaženo do práv žalobce, když v souvislosti s výzvou žalovaného mu, s výjimkou povinnosti poskytnout součinnost a umožnit místní šetření, nebyla uložena žádná povinnost. Jestliže žalobce tvrdí, že institut § 41 zákona o spotřebních daních a místní šetření zneužívá žalovaný ke kontrole výrobků, které nesprávně řadí mezi jiný druh výrobku s jinou sazbou daně, není na místě, aby se žalobce bránil žalobou na ochranu proti nezákonnému zásahu, neboť jakákoliv obrana nutně souvisí s posouzením výrobků žalobce jako takových a toho, jakou sazbou daně mají být tyto výrobky zdaněny, pokud vůbec. Tuto otázku však může soud posoudit nejdříve v rámci soudního přezkumu rozhodnutí, kterým dojde ke stanovení daňové povinnosti. Jinými slovy, soud nemůže v rámci řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem určovat směr, jakým se má ubírat hodnocení věci samé (tedy hodnocení daňové povinnosti žalobce) žalovaným. Je pouze na žalovaném, jaké shromáždí důkazy, jakým způsobem tyto důkazy zhodnotí a jaké z nich vyvodí skutkové a následně i právní závěry. Případné rozhodnutí žalovaného, kterým by byla doměřena žalobci daň následně podléhá přezkumu jak na základě řádných opravných prostředků, tak i případně soudnímu přezkumu potencionálního rozhodnutí o odvolání žalobce. Soud není jakkoliv oprávněn zasahovat do věcného posouzení případného doměření daně, k čemuž by byl nucen přistoupit, kdyby měl žalobě vyhovět, neboť by nutně musel definovat, které výroby žalobce splňují podmínky ustanovení § 67 odst. 4 zákona o spotřebních daních, čímž by nepřipustně zasáhl do výkonu správy daní žalovaným.

V. Shrnutí a náklady řízení

[19] Lze uzavřít, že soud neshledal naplnění nejméně dvou podmínek pro to, aby mohl zásah žalovaného posoudit jako nezákonný. S ohledem na to, že pouze při kumulativním splnění všech výše uvedených podmínek lze zásah orgánu veřejné moci označit jako nezákonný, zamítl soud žalobu jako nedůvodnou ve smyslu ustanovení § 87 odst. 3 s.ř.s.

[20] Výrok o nákladech řízení má oporu v ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce v řízení úspěšný nebyl, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší. Žalovanému, který měl v řízení plný úspěch, však žádné náklady spojené s tímto řízením nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení nemá.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 16.4.2012

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu